

Avsnitt 1: Identifikasjon av stoffet/stoffblandingen og av selskapet/foretaket**1.1 Produktidentifikator****Handelsnavn:** SONAX XTREME GLASS CLEANER**Artikkelnummer:**

02381410, 02382410, 02388410

(P-nr.: P-327895)

(P-nr.: P-327895)

1.2 Relevante identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som frarådes**Bruk av stoffet/ tilberedning**

Bilpleie

Forbrukeres bruksområder: Private husholdninger / allmennheten / forbrukere

Profesjonelle bruksområder

Anvendelser som frarådes For tiden foreligger det ingen informasjon om dette.**1.3 Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet****Produsent/leverandør:**

SONAX GmbH

Münchener Straße 75

D-86633 Neuburg (Donau)

Tel.: ++49 (0)8431/53-0

Avdeling for nærmere informasjon:

CIFAB Trading AB

Klippan 1A

SE-41451 Göteborg

E-Mail: info@cifab.se

Tel.: 031-513330

1.4 Nødtelefonnummer

Giftninformasjonen

22 59 13 00

Avsnitt 2: Fareidentifikasjon**2.1 Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen****Klassifisering i henhold til EC-forskrift nr.1272/2008**

Produktet er ikke klassifisert i henhold til CLP-forordningen.

Ytterligere informasjon:

Test av vedvarende brennbarhet ISO 9038 / i samsvar med FN-håndbok (32.5.2):

ikke selvstendig vedvarende brennbarhet

2.2 Merkingselementer**Merking iht. bestemmelse (EC) Nr. 1272/2008 bortfaller****Farepiktogrammer** bortfaller**Varselord** bortfaller**Faresetninger** bortfaller**2.3 Andre farer****Resultater av PBT- og vPvB-vurdering****PBT:**

Iht. informasjon levert i leveringskjeden inneholder ikke blandingen noe stoff med >0,1 % som gjelder som

PBT.

vPvB:

Iht. informasjon levert i leveringskjeden inneholder ikke blandingen noe stoff med >0,1 % som gjelder som

vPvB.

Bestemmelse av hormonforstyrrende egenskaper

Stoffet/blandingene inneholder ikke komponenter som anses å ha hormonforstyrrende egenskaper i henhold til

REACH artikkel 57(f) eller Kommissjonsdelegert forordning (EU) 2017/2100 eller Kommissjonsforordning (EU)

2018/605 på nivåer på 0,1% eller høyere.

Avsnitt 3: Sammensetning / opplysninger om bestanddeler**3.2 Stoffblandinger****Beskrivelse:** Vandig tensidløsning med additiver

(fortsatt på side 2)

-NO-

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatte versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 1)

Farlige innholdsstoffer:

CAS: 64-17-5 EINECS: 200-578-6 Registreringsnummer: 01-2119457610-43-xxxx	etanol ⚠ Flam. Liq. 2, H225; ⚠ Eye Irrit. 2, H319 Spesifikke konsentrasjonsgrense: Eye Irrit. 2; H319: C ≥ 50 %	5-<10%
CAS: 1569-02-4 EINECS: 216-374-5	1-ethoxypropan-2-ol ⚠ Flam. Liq. 3, H226; ⚠ Eye Irrit. 2, H319; STOT SE 3, H336	5-<10%

Forordning (EF) nr. 648/2004 om vaske- og rengjøringsmidler / Merking av innhold

parfyme

Ytterligere informasjon: Teksten til de fareangivelsene som er inkludert her, kan konsulteres i kapittel 16.

Avsnitt 4: Førstehjelpstiltak**4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak****Generelle informasjon:** Ingen spesielle tiltak nødvendig.**Etter innånding:** Ingen spesielle forholdsregler nødvendig.**Etter hudkontakt:** Hudpartier som er rammet må vaskes med vann og et mildt rengjøringsmiddel.**Etter øyekontakt:**

Skyll øynene med åpne øyenlokk i flere minutter under rennende vann. Ved fortsatt besvær tilkall lege.

Etter svelging:

Skyll munnen og drikk rikelig med vann.

Ved fortsatt besvær må lege konsulteres.

4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Behandling avhengig av vurdering av tilstanden til pasienten iht. legen. Symptomrelevant behandling.

Avsnitt 5: Brannslukkingstiltak**5.1 Slukningsmidler****Egnede slukningsmidler:** Brannslukningstiltak tilpasses omgivelsene.**5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.**5.3 Råd til brannmannskaper****Spesielt verneutstyr:**

Vennligst iverksett andre tiltak for bekjempelse av brann.

Opphold i fareområdet kun med sirkulasjonsluftavhengig åndrettsvern.

Informasjoner om personlig beskyttelsesutstyr, se kapittel 8.

Avsnitt 6: Tiltak ved utilsiktede utslipp**6.1 Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner** Sørg for tilstrekkelig ventilasjon.**Ikke beredskapspersonell**

Bruk av åpen ild forbudt.

Normale sikkerhetstiltak ved omgang med kjemikalier må overholdes.

Handlingskraft Ta på beskyttelsesdrakt. Hold ubeskyttede personer borte.**6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø**

Ikke la produktet komme ned i mark/jordsmonn.

La ikke produktet komme ned i kloakk/overflatevann/grunnvann.

6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Ta opp stoffet med væskebindende materiale (sand, kiselgur, syrebindemiddel, universalbindemiddel, sagflis).

Bortskaff kontaminert materiale som avfall i.h.t. punkt 13.

6.4 Henvvisning til andre avsnitt

Informasjoner om sikker håndtering, se kapittel 7.

Informasjoner om personlig beskyttelsesutstyr, se kapittel 8.

Informasjoner om bortskaffelse/deponering, se kapittel 13.

NO

(fortsatt på side 3)

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatte versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 2)

Avsnitt 7: Håndtering og lagring

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering Ved sakkyndig bruk er spesielle tiltak unødvendig.
Henvisninger om brann- og eksplosjonsvern: Ingen særlige tiltak nødvendig.

7.2 Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Lagring:

Krav til lagerrom og beholdere: Forhindre nedtrengning i gulvet på sikker måte.

Informasjoner om felles lagring:

Lagres adskilt fra næringsmidler.

Følg de lokale myndighetenes forskrifter.

Ytterligere informasjoner om lagervilkårene:

Beskytt mot frost.

Anbefalt oppbevaringstemperatur: 20 °C

7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r) Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

Avsnitt 8: Eksponeringskontroll / personlig verneutstyr

8.1 Kontrollparametere

Komponenter med grenseverdier for arbeidsplass som må overholdes:

CAS: 64-17-5 etanol

AG | Langtidsverdi: 950 mg/m³, 500 ppm

Opplysninger om lover og forskrifter AG: Forskrift om tiltaks- og grenseverdier

DNEL-verdier

CAS: 64-17-5 etanol

Oral	DNEL	87 mg/kg (consumer) (long-term exposure - systemic effects)
Dermal	DNEL	206 mg/kg bw/day (consumer) (long-term exposure - systemic effects)
		343 mg/kg bw/day (worker) (long-term exposure - systemic effects)
Inhalativ	DNEL	950 mg/m ³ (consumer) (acute short-term exposure - local effects)
		1.900 mg/m ³ (worker) (acute short-term exposure - local effects)
	DNEL	114 mg/m ³ (consumer) (long-term exposure - systemic effects)
		950 mg/m ³ (worker) (long-term exposure - systemic effects)

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

Oral	DNEL	14 mg/kg bw/day (consumer) (longterm systematic effects)
Dermal	DNEL	74 mg/kg bw/day (worker) (longterm systematic effects)
		44,3 mg/kg (consumer) (longterm systematic effects)
Inhalativ	DNEL	190 mg/m ³ (consumer) (acute systematic effects)
		211 mg/m ³ (worker) (longterm systematic effects)
	DNEL	127 mg/m ³ (consumer) (longterm systematic effects)
		317 mg/m ³ (worker) (acute systematic effects)

PNEC-verdier

CAS: 64-17-5 etanol

PNEC	580 mg/l (sewage plant)
	0,96 mg/l (water (fresh water))
	0,79 mg/l (water (sea water))
PNEC	3,6 mg/kg (sediment (fresh water))
	0,63 mg/kg (soil)

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

PNEC	1.250 mg/l (STP)
	3,76 mg/l (sediment (sea water))
	10 mg/l (water)
	1 mg/l (water (sea water))
PNEC	37,6 mg/kg (sediment (fresh water))

(fortsatt på side 4)

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatter versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 3)

2,4 mg/kg (soil)
142 mg/kg (Secondary poisoning)

Ytterligere informasjon: Basis: listene som var gyldige ved oppstillingen.

8.2 Eksponeringskontroll

Egnede tekniskekontrollinnretninger.

Sørg for god ventilasjon. Dette kan besørges ved lokal utlufting eller vanlig lufting. Dersom dette ikke er tilstrekkelig for å holde grenseverdiene på arbeidsplassen, må det brukes egnet åndedrettsbeskyttelse.

Individuelle vernetiltak, som f.eks. personlig verneutstyr

Generelle verne- og hygienetiltak:

Normale sikkerhetstiltak ved omgang med kjemikalier må overholdes.

Holdes adskilt fra næringsmidler, drikkevarer og fødevarer.

Vask hendene før arbeidspåuser og ved arbeidets slutt.

Åndedrettsvern Normalt ikke nødvendig

Håndvern Normalt ikke nødvendig

Vern av øyne/ansikt Normalt ikke nødvendig

Avsnitt 9: Fysiske og kjemiske egenskaper

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

alminnelige opplysninger

Fysisk tilstand	Flytende
Farge	Blå
Lukt	Sitrus
Smeltepunkt/frysepunkt	Ikke bestemt.
Kokepunkt eller startkokepunkt og kokeområde	78-136 °C
Antennelighet	Brannfarlig
Nedre og øvre eksplosjonsgrense	
Nedre:	Ikke bestemt.
Øvre	Ikke bestemt.
Flammepunkt	44 °C (DIN 51755)
Spaltingstemperatur	Ikke bestemt.
pH ved 20 °C	8,5-9,5
Viskositet:	
Kinematisk viskositet ved 40 °C	<20,5 mm ² /s
Dynamisk:	Ikke bestemt.
Løselighet	
vann:	Fullstendig blandbar.
Fordelingskoeffisient n-oktanol/vann (logaritmisk verdi)	Ikke bestemt.
Damptrykk	Ikke bestemt.
Tetthet og/eller relativ tetthet	
Tetthet ved 20 °C:	0,97-0,98 g/cm ³
Damptetthet:	Ikke bestemt.

9.2 Andre opplysninger

Utseende:	
Form:	Flytende
viktige data vedrørende helse- og miljøvern samt sikkerhet	
Antennelsestemperatur:	Produktet er ikke selvantennelig.
Eksplorative egenskaper:	Produktet er ikke eksplosjonsfarlig.
Tilstandsendring	
Fordampingshastighet	Ikke bestemt.

Opplysninger med hensyn til fysiske fareklasser

Eksplorative varer	bortfaller
Brannfarlige gasser	bortfaller
Aerosoler	bortfaller
Oksiderende gasser	bortfaller

(fortsatt på side 5)

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatte versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 4)

Gasser under trykk	bortfaller
Brannfarlige væsker	Test av vedvarende brennbarhet ISO 9038 / i samsvar med FN-håndbok (32.5.2): ikke selvstendig vedvarende brennbarhet
Brannfarlige faste stoffer	bortfaller
Selvreaktive stoffer og stoffblandinger	bortfaller
Pyrofore væsker	bortfaller
Pyrofore faste stoffer	bortfaller
Selvopphetende stoffer og stoffblandinger	bortfaller
Stoffer og stoffblandinger som ved kontakt med vann utvikler brannfarlige gasser	bortfaller
Oksiderende væsker	bortfaller
Oksiderende faste stoffer	bortfaller
Organiske peroksider	bortfaller
Etsende for metaller	bortfaller
Desensibiliserte eksplosive varer	bortfaller

Avsnitt 10: Stabilitet og reaktivitet

- 10.1 Reaktivitet** Det kjennes ingen farlige reaksjoner.
- 10.2 Kjemisk stabilitet** Stabil under normale forhold.
- 10.3 Risiko for farlige reaksjoner** Det kjennes ingen farlige reaksjoner.
- 10.4 Forhold som skal unngås** Informasjoner om sikker håndtering, se kapittel 7.
- 10.5 Uforenlige materialer** sterke oksydasjonsmidler
- 10.6 Farlige nedbrytingsprodukter** Ingen farlige spaltningsprodukter kjente.

Avsnitt 11: Toksikologiske opplysninger

- 11.1 Opplysninger om fareklasser som definert i forordning (EF) nr. 1272/2008**
Akutt giftighet, Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Klassifiseringsrelevante LD/LC50-verdier:

CAS: 64-17-5 etanol

Oral	LD50	10.470 mg/kg (rat)
Dermal	LD50	>2.000 mg/kg (rabbit)
Inhalativ	LC50 / 4h	>20 mg/l (mouse) 38 mg/l (rat)

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

Oral	LD50	>5.000 mg/kg (rat)
Dermal	LD50	>5.000 mg/kg (rabbit)
Inhalativ	LC50 / 4h	>10.000 mg/l (rat)
	LC50 / 96 h	4.600-10.000 mg/l (Leuciscus idus)

Hudetsing/hudirritasjon Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Alvorlig øyeskade/øyeirritasjon Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Sensibilisering ved innånding eller hudkontakt

Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Arvestoffskadelig virkning på kjønnseller

Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Kreftframkallende egenskaper Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Reproduksjonstoksitet Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

STOT - enkelteksponering Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

STOT - gjentatt eksponering Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Aspirasjonsfar Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

(fortsatt på side 6)

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatte versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 5)

Informasjon om følgende grupper med potensielle virkninger:

Toksisitet ved gjentatt inntak

CAS: 64-17-5 etanol

Oral	NOAEL	1.760 mg/kg (rat) (OECD 408, 90d, target organ: lever)
------	-------	--

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

Inhalativ	NOAEC Maternal	100 ppm (rat)
	NOAC Entwickl.	>2.000 ppm (rat)
	NOEC Eltern	300 ppm (rat)

11.2 Opplysninger om andre farer

Endokrine forstyrrende egenskaper

Stoffet/blandingen inneholder ikke komponenter som anses å ha hormonforstyrrende egenskaper i henhold til REACH artikkel 57(f) eller Kommissjonsdelegert forordning (EU) 2017/2100 eller Kommissjonsforordning (EU) 2018/605 på nivåer på 0,1% eller høyere.

ingen av innholdsstoffene er listet opp

Avsnitt 12: Økologiske opplysninger

12.1 Giftighet Det finnes ingen toksikologiske datafor denne blandingen.

Akvatisk toksisitet:

CAS: 64-17-5 etanol

LC50 / 48h	8.140 mg/l (Leuciscus idus)
EC50 / 48h	>10.000 mg/l (Daphnia magna)
EC50 / 72h	275 mg/l (Chlorella vulgaris)

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

LC50 / 24h	<10.000 mg/l (Pimephales promelas)
EC10 / 16 h	4.600 mg/l (Pseudomonas putida)
EC50	177 mg/l (daphnia)
EC50 / 48h	21.100-25.900 mg/l (Daphnia magna)
EC50 / 7d	>1.000 mg/l (Pseudokirchneriella subcapitata)
NOEC	547 mg/l (fish)

12.2 Persistens og nedbrytbarhet

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

Biodegradasjon	87,7 %
----------------	--------

12.3 Bioakkumuleringsevne

CAS: 1569-02-4 1-ethoxypropan-2-ol

BCF	3,16
log Kow	1,46

12.4 Mobilitet i jord Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering

PBT:

Iht. informasjon levert i leveringskjeden inneholder ikke blandingen noe stoff med >0,1 % som gjelder som PBT.

vPvB:

Iht. informasjon levert i leveringskjeden inneholder ikke blandingen noe stoff med >0,1 % som gjelder som vPvB.

12.6 Hormonforstyrrende egenskaper

For produktet fins det ingen vitenskapelig informasjon om egenskaper som skader endokrinsystemet og miljøet.

Produktet inneholder ikke stoffer med hormonforstyrrende egenskaper.

12.7 Andre skadevirkninger

Ytterligere økologiske informasjon:

Generelle informasjon: Ikke la stoffet komme ufortynnet ned i grunnvannet, i vassdrag eller i kloakker.

NO

(fortsatt på side 7)

Sikkerhetsdatablad

iflg. forordning (EF) nr. 1907/2006, Artikkel 31

Trykkdato: 14.12.2023

Versjon 10.01 (erstatte versjon 10.00)

revidert den: 28.04.2023

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsatt fra side 6)

Avsnitt 13: Sluttbehandling

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder iht. vedlegg II i direktiv 2008/98/EF, ikke klassifisert som farlig avfall..

Anbefaling: Avfall må kasseres iht. stedlige og gjeldende forskrifter.

Europeiske avfallslisten

- 1) Avfall fra rester/ubrukne produkter
- 2) Forurenset emballasje

20 01 30	andre rengjøringsmidler enn dem nevnt i 20 01 29
15 01 02	emballasje av plast

Ikke rengjort emballasje:

Anbefaling: Deponering i henhold til myndighetenes forskrifter.

Avsnitt 14: Transportopplysninger

14.1 FN-nummer eller ID-nummer ADR/RID/ADN, IMDG, IATA	bortfaller
14.2 FN-forsendelsesnavn ADR/RID/ADN, IMDG, IATA	bortfaller
14.3 Transportfareklasse(r) ADR/RID/ADN, ADN, IMDG, IATA klasse	bortfaller
14.4 Emballasjegruppe ADR/RID/ADN, IMDG, IATA	bortfaller
14.5 Miljøfarer Marine pollutant:	Nei
14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk	Ikke brukbar.
14.7 Sjøtransport i bulk i henhold til IMO-instrumenter	Ikke brukbar.
Transport/ytterligere informasjoner:	Test av vedvarende brennbarhet ISO 9038 / i samsvar med FN-håndbok (32.5.2): ikke selvstendig vedvarende brennbarhet
UN "Model Regulation":	bortfaller

Avsnitt 15: Opplysninger om regelverk

15.1 Særlige bestemmelser / særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

Europeiske forskrifter:

Seveso kategori (DIRECTIVE 2012/18/EU) ikke antatt

Forordning (EF) nr. 649/2012

Anhang II - MELDEPLICHTIGE AUSGANGSSTOFFE FÜR EXPLOSIVSTOFFE
ingen av innholdsstoffene er listet opp

Nasjonale forskrifter:

Norge:

P-nr.: P-327895

Informasjoner om arbeidsinnskrenkning:

Observér beskjeftigelsesinnskrenkningene for ungdommer.

Observér beskjeftigelsesinnskrenkningene for blivende mødre og slike som gir bryst.

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet En kjemisk sikkerhetsvurdering er ikke utført.

NO

(fortsatt på side 8)

Handelsnavn: SONAX XTREME GLASS CLEANER

(fortsett fra side 7)

Avsnitt 16: Andre opplysninger

Opplysningene er basert på vårt kjennskap i dag. De utgjør dog ingen forsikring om produkttegenskaper og er ikke grunnlag for noe kontraktsmessig rettsforhold.

Relevante satser

H225 Meget brannfarlig væske og damp.

H226 Brannfarlig væske og damp.

H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.

H336 Kan forårsake dødsighet eller svimmelhet.

Dato for tidligere versjon: 17.10.2022

Versjonsnummer for tidligere versjon: 10.00

Forkortelser og akronymer:

RID: Règlement international concernant le transport des marchandises dangereuses par chemin de fer (Regulations Concerning the International Transport of Dangerous Goods by Rail)

NOEL = No Observed Effect Level

NOEC = No Observed Effect Concentration

LC = letal Concentration

EC50 = half maximal effective concentration

log POW = Octanol / water partition coefficient

GHS: Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals

ATE: acute toxicity estimate

ADR: Accord relatif au transport international des marchandises dangereuses par route (European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)

IMDG: International Maritime Code for Dangerous Goods

IATA: International Air Transport Association

EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances

ELINCS: European List of Notified Chemical Substances

CAS: Chemical Abstracts Service (division of the American Chemical Society)

DNEL: Derived No-Effect Level (REACH)

PNEC: Predicted No-Effect Concentration (REACH)

LC50: Lethal concentration, 50 percent

LD50: Lethal dose, 50 percent

IOELV = indicative occupational exposure limit values

Flam. Liq. 2: Brannfarlige væsker – Kategori 2

Flam. Liq. 3: Brannfarlige væsker – Kategori 3

Eye Irrit. 2: Alvorlig øyeskade/øyeirritasjon – Kategori 2

STOT SE 3: Giftvirkning på bestemte organer (enkelteksponering) – Kategori 3

*** Data forandret i forhold til forrige versjon**